

Ennek a számnak az ára 30 fillér.

Negyvenkilencedik évfolyam.

15. szám.

Debrecen, 1929 április 13.

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTIK: DR. KUN BÉLA ÉS DR. RÉVÉSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

Szózat az egyházmegyéhez.

— Elnöki megnyitó beszéd. —

Mondta: **F. Varga Lajos** esperes.

Szóra nyitván ajkaimat, ezúttal is ciprus lombok árnyéka vetítődik reánk, az árnyékban domboruló sírhalom, melyen most sarjadoznak ki először a tavaszi világ selymes zöldjei. A sírhalom alatt *Kócsy Dániel* portetemei pihennek a földi fáradoalmak után. Bizony megfáradhattak! A szépen ívelő pálya terhei mik sem voltak azokhoz képest, amelyek a hajlott kornak indult lelkipásztor testére, lelkére szakadtak Trianon miatt...

A szép műveltségű, külföldi egyetemen járt férfiú Erdélyben már tisztos megbízatásokkal egybefűződő állást töltött be... Aztán jött Trianon, Trianonnal együtt az oláhság vandál uralma és — annyiakkal együtt! — őt is meggyötörte testében-lelkében s úgy dobta át a trianoni határon, mint egy koldust. Hozzánk jutva segédlelkészkednie kellett, hogy legyen néminemű existenciája. Így lett előbb szentpeterszegi, majd sárrétudvari-i segédlelkész, utóbb itten másod-missziói lelkész. De a sok háborúságokon átment test és lélek pihenni óhajtott. Az a vágy töltötte már el, hogy vissza szerezhesse a nyugdíjjogosultságot, melytől szintén Trianon miatt esett el s ha ő már nem is élvezheti talán, hitvese kezében hagyhasson egy botot, amelyre támaszkodhassék az élet forgatagában. Nem egy akadályt kellett vala legyőznünk, amíg végre nyugdíjjogosultságát visszakapta. Aztán csakhamar nyugalomba vonult. De a megterhelt test és lélek nem sokáig bírta már még a nyugalmi létet sem itt. Hát elszenderült a végső álmra. Mindenben hű, odaadó, nemes érzésű, emelkedett gondolkodású szolgálja volt Urunknak. Gondolom, méltóztattik emléket örökíttetni s részvétünkről gyászos özvegyét értesíttetni...

A mi életünk csak folydogál a maga medrében. Egyszer meg-megduzzadnak hullámai,

mikor a tüzes események lávája bele-belefutamodik... Máskor meg-megapad folyamata, mikor tudniillik nem történik semmi, éppen semmi. Legfőlebb, hogy fölkel a világ és lefekszik. Am hogy a két etapp között még is ne történne semmi, szinte elképzelhetetlen. Hiszen bizonyos, hogy történik, de mi azt már jóformán nem vesszük „történésnek”, annyira megszoktuk már az itt-ott jelentkező eseményeket, hogy azokat szinte teljesen egybeforrasztjuk a tér és idő fogalmával. Hát ugyan „történés” az, hogy messze keleten a huszadik században egy esomó trónkövetelő izgatja a nagy reformer császár fanatikus alattvalóit a hűség megszegésére s az uralkodó elűzésére?! Vagy „történés” az, amit a mexikóiak elkövetnek a vallás híveivel szemben?! Vagy „történés” az, amit át kell élniök a mi idegen járom alá jutott vércinknek napról-napra?! Dehogy! „Történet” egy-egy „magasabb társasághéli” non fair affair. „Történet” egy-egy „fényes elite-bál”. „Történet” egy-egy Josephine Bakernek, vagy egy-egy Miss Európának a beérkezése a budapesti keleti pályaudvarba s onnan bevonulása a budai Gellért-szállóba.

Mindezt annak megállapítása végett említem, hogy a mai világi élet az emberiség egy-egy nagyobb zömére kiható epokális eseményeket, úgyszólván figyelmre sem méltatja, viszont nagy, külső fényléssel, pompázással ragyogó efemer tüneteket s holmi „pikáns ízű” dolgokat ünnepi allűrökkel fogad, tárgyal, élvez ki és történelmi dátumokkal ruház föl. Célkitűzései nélkülözik az etikai belbecset. Az universális érdekeket mellőzi az egyéni kiévezés momentán s legtöbbször frivol gyönyöréért. Ha ez nem így volna, akkor több energiát fordítana az emberi lelkek egybeolvasztására, mint a versengések s viszálykodások gyúanyagának halmozására, az ellenszenv tüzenek szítására. Már pedig azt kell látnunk, tapasztalunk, hogy ez utóbbit nagy kedvvel űzi, cselekszi éppen az interkonfesszionális viszonylatokban is. Azt, hogy — amire pedig égető szükségünk volna a mi hazai, nemzeti megnyomorított

állapotunkban — kellő respektussal, megbecsüléssel viseltetnénk valamennyien a lelkek mélységében gyökerező vallásos meggyőződések iránt, „a mi régi ellenségünk” részéről hova-tovább, vajmi kevésbé tapasztaljuk és érezzük. Vagy azok az utánozhatatlan minőségű támadások, amelyek úgyszólván napról-napra megújulnak főtiszteletű Püspök urunk iránt, azért, mert van benne elég evangéliumi bátorság föl-fölszólalni eltipratásra ítélt kardinális igazainkért s Istentől vettett fundamentumon alapuló élniakarásunkért, mutatnak-é avagy csak egy iznyi akaratot arra, hogy „a mi régi ellenségünk” képes már valamire értékelni a mi evangéliumi szellemtől inspirált magasztos missziókat úgy vallás-erkölcsei, mint magyar nemzeti, sőt univerzális emberiségi viszonylatban?! Azok a maszlagok, amikkel „a mi régi ellenségünk” lapjai¹ időről-időre tele hintegetik olvasóik lelkivilágát, hogy „a protestánsok megátalkodott hitetlenek”, hogy „a protestánsoknak nincs reményük a másvilágra”, hogy „a protestáns vallások elősdi, parazita vallások”. „A protestáns felekezetek nem krisztusi vallások, hanem Krisztus urunk szavaival élve — a pokol kapui”... mutatnak-é a legkevésbé is arra, hogy „a mi régi ellenségünk”-ben van irántunk avagy csak egy szemernyi testvéries érzés, atyafiságos indulat! Én nem csodálkozom azon, hogy a római egyház jezsuita emlőn, protestáns gyűlöletben nevelt s fanatizált alsó papsága ilyen fegyverekkel küzd ellenünk. De csodálkozom azon, hogy a római egyháznak nemes érzésű, tiszta látású, disztingvált etikai alapon ítélkező tagjai elbirják hordozni azt a terhet, amely az illetéknéppen velünk bánás tudatából szívükre nehezül...

Dehát mit csodálkozom?! Hiszen még a saját kerítéseinken belül is feszeng már ismét a választóvíz bomlasztó ereje. Egyházi életünk tagadhatatlan lendületnek indult a háborús évek óta. Nagy lelkiörömmel láttuk itt is, ott is kigyuladni s magasabb és magasabbra csapni a vallásos élet oltárain a szent buzgóság ápolta tüzeket. Lelkes férfiak és nők nagy odaadással fáradoztak és fáradoznak egyházi (vallás-erkölcsei) belső életünk megújulásán. A *Hít és Szolgálat Mozgalma* kötelekében, nagy megbecsülésre és tiszteletreméltó férfiak kiváló szolgálatot tettek hazai egyházunknak a vallási hovatartozás tudatának széles rétegekben ébresztgetésével, tovább plántálásával s izmosításával. Úgy tetszett, hogy az egybefogó pásztorális erők céltudatos, praktikus irányítása mellett, hova-tovább mind dúsabb virulaton legelüthetjük szemeinket. S egyszerre im kipattan egy szikra, lángbaborul az atyafiságos egyetértés palotája s megdöbbenve kell látnunk, hogy: lám ezek is gyarló emberek valamennyien!... Amit ugyan addig is tudhattunk

¹ „Székesfehérvári Napló” február 15. számában s a „Rózsafüzérkirálynéja.”

volna. Dehát szeretjük a mi vezérlésre hivatottjainkat „makulátlanoknak” tartanunk és tudnunk. És most ime!... Hogy mi okozta a szép egyetértés megbomlását, a távolból biztosan tudni nem lehet. Úgylátszik a jelenségekből, hogy a régi „homousion” és „homoiusion” fölötti szánalmas harc újult föl. Bármint legyen, azt hiszem, egész egyházmegyénk nevében mondhatom, hogy: ma kivált, mikor annyi az ellenségünk, mint az utca pora, kimagasló egyházi férfiainktól nem azt várjuk, hogy egymást marják, hanem, hogy építsék a Krisztus testét, mely az anyaszentegyház. S ti, éppen ti, tisztelendő férfiak és Atyák, Ti nem ösmernétek a nagy apostoli intelmet, vagy ismervén, éppen Ti vennétek semmibe: „szeretettel szolgáljatok egymásnak!” „Ha pedig egymást marjátok és faljátok, vigyázzatok, hogy egymást fel ne emésszék!” (Galacia V. r.) S ugyan — mikor mi minden felől keserítve, legalább anyaszentegyházunk berkeiben a csöndesség és jó békeség ölen szeretnénk egy-egy kis nyugtatást, enyhületet, vigasztaló reménységet, bátorító hitet szerezni — micsoda dolog a Lélek áldásos uralma alól elcsapongani s a testnek cselekedeteit gyakorolni?!... Hát a nagy parázna Babilónia fiai nem ezt művelték?!... S nem ezt ostorozták-é a Mester és az Ő tanítványai?!... S nem ezt művelik-é ma is a tisztátalan bujálkodók — a gyűlölködők, az irigyek, a részegek —, a dobzódók? S nem ezek ellen kell-é harcolnunk ma, hogy az anyaszentegyház kerítésein belül föl ne gyűljön a szemét, a rothasztó anyag?!... Óh, szépen indultatok!... S honnan estetek ki!... Dehát kicsoda tartóztathat föl benneteket, hogy egybe ne ölelkezhessetek ismét? A Krisztus testének építésére... hogy méltók legyetek a Krisztus evangéliumához... „Azért azokat, amelyek hát mögött vannak elfelejtven, azoknak pedig, amelyek elől vannak nekidülvén, célegyenest igyekezzetek Istennek a Krisztus Jézusban való elhívása jutalmára.” (Fil. 3. 14.) Tinektek, ha méltók akartok lenni az Isten szerint való elhivatástok jutalmára, nem szabad lennetek sem a Pálé, sem az Apollósé, hanem egyedül a Krisztusé!...

Ellenállhatatlan erő ösztönzött szólni kivált az utóbbi tárgyról. Mert úgy érzem: Szentlélek elleni bünt követ el az, aki — ha módja és alkalmja van erre — nem siet oltani a szentegyházunk kebelében parázsló viszálykodás tüzet... Mért égünk s emésztődünk belől, mikor kívülről annyi oldalról égetnek s emésztenek bennünket?!... Nem keresztyén az, aki vizályt idézget föl és táplál. Nem magyar az, aki nemzetünk gyermekeit egymás ellen agyarkodtatja. Hazánk sirját ássa s nem feltámadását munkálja az.

Az egyházkerületi választások ügyéhez.

Lapunk március 30-i számában foglalkoztunk a debreceni presbiterek március 16-i értekezletével s a Vasárnap című gyülekezeti lap március 24-i számában erről megjelent tudósítással.

Most a Vasárnap, április 7-i számában erre válaszol. Nyilatkozatában a többek közt ezeket mondja:

„Amiért azonban most szót emelünk, az a D. P. L. részéről elhangzott az a kifogás, hogy miért nem közöltük le dr. Erdős Károlynak szavait, ki azt fejtegette, hogy a D. P. L. az egyházkerületnek nem hivatalos közlönye? Ennek az a magyarázata, hogy azért nem közöltük, mert azokat a felszólalásokat sem közöltük le, melyek a lapot hivatalos közlönynek állították.

A felszólalók közül tényleg többen a lapot hivatalosnak mondták és eljárását ekként bírálták. Hogy a bírálat ilyen formán keményebb volt, az természetes. Mivel azonban éppen dr. Erdős Károly kimutatta, hogy a lap nem tulajdonképpeni hivatalos közlöny, ezért a főjegyző kezdeményezésére kimondotta az értekezlet, hogy a lap ügyét nem is kívánja bírálat tárgyává tenni. Mivel pedig ezek a felszólalások kimaradtak, indokolatlannak tartottuk a dr. Erdős Károly helyreigazító nyilatkozatát is közzétenni.

Csak az a megjegyzés maradt benne a tudósításban, hogy a D. P. L.-ot a hivatalos közlemények miatt köteles minden egyházközség járattani, ami tudomásunk szerint az egyházkerület és a lap közötti egységen alapul.

Egyebekben a „Vasárnap“ szerkesztősége kijelenti, hogy lapunk a D. P. L.-ot semmi vonatkozásban nem támatta, még csak nem is érintette és egyházunk javára lapársunkkal mindig készek vagyunk teljes egyetértésben és barátságban működni. Az eszmék pedig a vita során hadd tisztuljanak.“

A „Vasárnap“ szerkesztősége.

Erre csak annyit, hogy a Debreceni Protestáns Lapról nem elég annyit megállapítani, hogy „nem tulajdonképpeni hivatalos közlöny“, hanem egyáltalán *nem hivatalos* semmi vonatkozásban s az egyházkerületnek, vagy hivatalos fejének semmivel sincs több köze a lap tartalmához, mint pl. Szlezák Lajos aranykoszorús mesternek: ha úgy tetszik, bármikor megszüntetheti a híradásai közzétételét és az ezért adott ellenszolgáltatást, de ez a körülmény a lap létét és irányát nem befolyásolja.

Lapunk március 30-i közleményeire küldött be nyilatkozatot dr. Lencz Géza egyetemi professzor is, sajnálatunkra olyan időben, hogy előző számunkról már lekésett. Ezt egész terjedelmében itt adjuk:

Egyházi felsőbbbhatósági választások.

(Feleletül.)

Bodóné esete jutott eszembe, mikor fenti mozgalmunk elleni felszólalásokat olvastam. Ezért és csupán ezért s nem magamért tartom szükségesnek felelni s a vitakérdést tisztázni. A presbiteri értekezleten tartott beszédem első mondata felvilágosítást fog adni. Sajnálkoztam, hogy Püspök úr nincs jelen, folytattam: „egy manőverrel állunk szemben, melynek célja a Püspök urat egyik legértékesebb munkatársától elidegeníteni s ekként kettőjük között az egyházunkra üdvös egyetértést megbontani“. Ezen alaptémából folyt az érvelés.

Kijelentettem, hogy mi megegyeztünk a Püspök úrral, vagyis semminemű mozgalmat nem akartunk dr. Tóth István és dr. Boér Elek urak ellen s eszünkben sem volt „megbontani meg nem felelő elemekkel“ a választást. Mikor később a hajtóvadászathoz illő láрма megindult, én magam írtam a Püspök úrnak, hogy itt ugyan senki még az újat sem mozdítja ellenvélemény keltésére (szegény jámbor nyílt levél!). Hogy tisztán egyházunk legszentebb ügyeit féltő szeretetem akart itt minden összeütközést kikerülni — ugyan mi előnyöm lett volna a dologból —, az talán mégis világos.

Attól féltem, amit mindjárt első mondatomban jeleztem, hogy t. i. Baltazar Dezső és Juhász Nagy Sándor egymástól elhidegülnek. Hogy mit jelentett a dr. Juhász Nagy Sándor egy évtized óta tartó főjegyzősége a debreceni egyháznak, azt nagy alkotások és az egyházi élet megújítása bizonyítja. Egyházi életünk oly kiválóságai fokozott figyelmet érdemelnek, ha ugyan a személyiség megbecsülésének van még nálunk bármilyen alapja. Isten lelke által személyiségekké elhívottakra gondolok természetesen s nem a körülmények által azzá tetekre.

Én a manőverben *részvétellel a Debreceni Protestáns Lap szerkesztőjét nem gyanúsítottam*, hiszen számos megjegyzése bizonyítja, hogy tudja, mit jelent Juhász Nagy Sándor a debreceni egyháznak; Lapját sem neveztem, mint hallom „hivatalos lapnak“ dehonesztáló értelembe, hanem ezt mondtam: egyházkerületünk *kötelező lapja*, amely nem hivatalos és mégis hivatalos stb. Nagy kérdés volna ez szintén. Összefüggene azzal, hogy hivatása határait mindenki ismerje, előnyt más vonatkozásban ne igyekezzék abból szerezni. Én az esperes úr után, ki szavai szerint onnan szerzett értesülést affelől, hogy Debrecen nem a hivatalos jelöltekre szavazott, hanem — igaz, nem tudom már hanyadszor Juhász Nagy Sándorra — csak kettős jelleget tulajdonítottam a Debr. Prot. Lapnak.

Most, persze, az esperes úr helyreigazít. Nem hivatalos, hanem a hivatalosak jelöltje!

Szent Cleophás! kik azok a hivatalosak? Tudunkkal az egyházban mindenki hivatalos (Máté 20. 16: 22. 14. stb.) és tiltakozunk a leghatározottabban ellene, hogy itt valaki hivatalosnak gérálja magát. Isten jóságos kegyelme ennyire már mindannyiunkat méltai, hogy hallgassuk az ő igéjét, részesüljünk az ő váltság-tényét ábrázoló sakramentumokban, egyebekben pedig alázattal hajoljunk meg az ő örök akarata előtt. Mi ugyanis semmik vagyunk, mindenestül semmik.

És most jön a hadjárat egy ember ellen, aki valahol Olaszországban időzik. Mert hiszen azok az esperesi harcok felhívások mind egy egyházat igazán szerető s azért dolgozó ember ellen irányulnak, ki nem mindennapi tehetségét áldozza e célra, ki csak legközelebb is a lelkészválasztási törvénytervezet megváltoztatásával méltó hála kötelezte maga iránt a lelkészi kart.

Juhász Nagy Sándornak barátai kényszerítésére nyilatkoznia kellett a Debreceni Prot. Lapban. És akkor következnek azok a bizonyos szerkesztői megjegyzések, melyekre bátor voltam megjegyezni nem azt, hogy „meg nem engedhető”, hanem azt, hogy nekünk nyilvánosságunk efféle megjegyzések folytán nincs. — Hiszen állíthattuk mi, hogy az egész harcban ártatlanok vagyunk, mikor a Debreceni Prot. Lap megjegyzéseinek írója meg van felőle győződve, hogy harcolunk, mit mutat pl. utalása arra, hogy a Tanítók Lapja teljes nyomatékkal felhívta körét Juhász Nagy Sándor melletti állásfoglalásra.

Ime előzménye a presbiteri konferenciának, amely Juhász Nagy Sándor ellenszegülése folytán nem lett presbiteri gyűlés, hanem csak konferencia. Melynek tehát célja a debreceni nagy egyház belső békeességének megóvása, az itt elkezdett nagyszerű egyházépítési munka továbbfolytatásának biztosítása, az egész vita-kérdés helyes megvilágításban felmutatása, nagy elvi kérdések tisztázása volt. Eléggé megrágtuk határozatunkat.

Az nem lehet, hogy pártkérdéssé tétessenek az egyházkerületi választások s mihelyt valaki a másik oldalról szóbajön, efféle heccék kerüljenek felszínre. Nem ismerjük el, hogy csak az egyik részen vannak gouvovernmentális tehetségek, a másikon pedig pusztán meg nem felelő és meg nem bízható elemek.

Nem ismerjük el, hogy szabadna akár melyik résznek a Püspök urat, aki mindenikünk püspöke s egyházi vezére, akihez a presbiteriumban is kijelentettem, törhetetlenül ragaszkodunk, pártharcokba belevinni, hivatalos jelölteket az ő nevével kolportálni. Államfőknek, egyházfőknek legfeljebb kinevezési joguk lehet, de választási rendszer mellett, személyüknek paizs gyanánt felhasználása, nem fér össze állásuk nimbuszával. Persze, ez nem azt jelenti, hogy véleményük nekik is meg ne legyen, de ne használják azt fel mások agitációs célokra.

Nem ismerjük el, hogy legyenek az egyházban olyanok, kik magukat hivatalosaknak nevezhessék a nem hivatalosakkal szemben. A gyülekezet irányítója, amennyiben reászorul, egyedül a lelkész. Hivatalos ispánkodás pedig pl. szavazatok beadásánál úgy a gyülekezetek autonómiáját, mint a lelkészek önállóságát és tekintélyét sérti.

Amint már tisztázott alakjában látjuk a helyzetet. Szerkesztő úr annak tudatával járt el, hogy mily értékek forognak itt kockán, bár a külső látszat azt bizonyította előtte, hogy itt párhuzamos akciók folynak. Ellenben, hogy az esperes úr, valószínűleg a viszonyok nem ismeréséből, Tiszántúl legnagyobb egyháza békeességének megbontásán munkálkodott túlvitt buzgalomával — az előttünk bizonyos. S ezért kell minékünk az általa annyira perhorreszkált tisztább közszellem megteremtésén munkálkodni.

Dr. Lencz Géza.

*

Lencz Gézával a köztünk hosszú idő óta fennálló barátság folytán sem kívánok polemizálni. Tudomásul veszem, hogy ő tehát nem mondta szerkesztői megjegyzéseimet „meg nem engedhető”-nek. Ezt intézze el a Vasárnap-pal, mert én e szavakat a Vasárnap tudósításából vettem.

Ellenben kénytelen vagyok most már még komolyabban egy kérdést feltenni. Mostani cikkében e szavak olvashatók:

Egyházkerületünk kötetelő lapja, amely nem hivatalos és mégis hivatalos stb. Nagy kérdés volna ez szintén. Összefüggne azzal, hogy hivatása határait mindenki ismerje, előnyt más vonatkozásban ne igyekezzék abból szerezni.

Mit jelentenek ezek a szavak? Ki szerez és miféle előnyt és miből?

Ne kenjük el a dolgot, hanem beszéljünk tisztán.

Kun Béla.

Az Egyetemes Konvent ülése.

Az Egyetemes Konvent április 9-én kezdte meg három napra terjedő tanácskozásait. — Dr. Baltazár Dezső püspök magas szárnyalású imádsága után Dókus Ernő egyházkerületi főgondnok, világi elnök mondott hosszabb megnyitó beszédet, elparentálva az egyház halottjait, majd röviden beszámolva a Zsinat működéséről. Felemlítette egyebek közt, hogy a multévi ülészek elé terjesztett lelkészválasztási törvénytervezet, mely a lelkészválasztás körül tapasztalt bajok miatt az egyházi közvéleményben évek óta hangzó panaszok folytán az általánosnak mutakozó kívánság figyelembevételével a bajok okainak lehető kiküszöbölése érdekében készült, a közhangulat hirtelen megváltozása folytán nem talált kedvező fogadta-

tásra és ennek következtében most már egy másik, a jelenlegi törvény alapelvein készült javaslat fog a Zsinat elé terjesztetni. Majd melegen üdvözölte *Horthy Istvánt*, ki mint a nagygróf *Degenfeld József* hivatali utóda, ez alkalommal először jelent meg a Konventen.

Nagyérdekű napirendelőtti felszólalások hangoztak el. *Ravasz László* püspök a vallás és közoktatásügyi Miniszternek a múlt év végén megjelent cikkeit tette szóvá, melyek egyike az egyetemek egyikének római katolikus jellegűvé formálásáról szól, másika pedig bejelenti, hogy a Miniszter a szegedi egyetemen a „világnézeti” tanszakokra római katolikus tanárokkal betöltendő parallel tanszékek felállításának tervét jelenti be. Ez ellen a Püspök a tőle megszokott előkelő hangon, de igen erélyesen tiltakozott, nem az egyház, hanem a tudomány érdekében. Utána *Balogh Jenő* főgondnok, a Magyar Tudományos Akadémia főtitkára szolt ugyanezen tárgyról, nyomatékosan hangsúlyozva a felekezeti szempontok előtérbe állításának a tudományra végzetesen káros hatását. *Ravasz László* püspök hangsúlyozta, hogy a tudomány még soha senkiben sem tett kárt, akármilyen világnézettel szolgálták azt, *Balogh Jenő* pedig arra mutatott rá, hogy mi sohasem becsültünk kisebbre bárkit is azért, mert nem a mi vallásunkat követi.

Nekünk, akik annak idején e lapban foglalkoztunk a Kultuszminiszter szóbanforgó cikkeivel s ugyanazon elvi alapon, mint most egyházunk két kitünősége, nagy megnyugtatónkra és elégtételünkre szolgál a *Ravasz László* és *Balogh Jenő* felszólalása. Mert hogy ez a két szelídlelkű és köztudomás szerint békeességet kereső főemberünk okot látott a szólásra, bizonyosság a tekintetben, hogy amint őket, éppúgy minket sem vezetett a hadakozni-vágyás szelleme. Hanem vezetett a nemzeti kultúra szempontja, amelyért sikraszállani kötelességünk még olyan emberrel szemben is, mint gróf *Klebelsberg Kunó*, akinek tehetsége kiemelkedő nagyságát, koncepciói hatalmas méretű voltát, a kultúra szolgálatában szerzett érdemei maradandóságát mindenki őszinte tisztelettel elismeri s akit az egyetlen embertől sem elkerülhető tévedésre figyelmeztetni, az ő kimagasló képességeivel és alkotásai nagyszerűségével összhangban nem álló lépéstől visszartartani éppen ezért szolgálat a köz érdekének. Ez történt az Egyetemes Konventen is és semmi más. Bizvást reméljük, hogy egyházunk két nagyjának, akiket nemcsak méltóságuk díszé, de egyéniségük nagy értéke is a nemzet legelsői közé állít, szavai nem pusztában hangoznak el s a Kultuszminiszter nem átallja követni a régi bölcs tanácsot: *Sapientis est consilium mutare in melius.*

Ez a két napirendelőtti felszólalás olyan nagy esemény volt, hogy elég egy számra. A konventi ülés további folyásáról a jövő héten.

Irodalom

Bibliai Lexikon kiadását határozta el a *Sylvester Irodalmi és Nyomdai Intézet*. A Lexikon, a kiadói értesítés szerint, feladatának tekinti, hogy tiszta evangéliumi alapon, lexikális rövidegességgel és tárgyilagossággal betűrendben és szabatosan megmagyarázza mindazokat a kérdéseket, amelyek a Biblia tanulmányozása közben felmerülnek. Hatalmas kötetben, 800 oldalon, kb. 8000 címszóban nyújtani fogja mindazt a nemzeti és világtörténeti, művelődéstörténeti, vallás- és irodalomtörténeti anyagot, a Szentírás magyarázati tudományának mindazon komoly eredményeit, amelyeknek ismerete elkerülhetetlenül szükséges ahhoz, hogy az olvasó a Szentírásban elének tároló isteni kijelentésről helyes képet alkothasson, feldolgozza a Bibliával kapcsolatos theologiai alapfogalmakat, megfelelő tájékoztatást nyújt a bibliai földrajzban és természetrajzban s részletesen ismerteti a Biblia több ezer néven megnevezett szereplő személyiségének élettörténetét. A Lexikon a magyar vallásos irodalomnak régi és sokszor érzett hiányát lesz hivatva pótolni s nélkülözhetetlen segédkönyve lesz lelkészeknek, hitoktatóknak, tanítóknak, vasárnapi iskolai és bibliakörvezetőknek és mindazoknak, akik hitünk egyetlen forrásához, a Szentíráshoz, komoly érdeklődéssel közelednek. A Lexikon szerkesztői tisztét *Czeglédy Sándor* ceglédi lelkész és *Hamar István* budapesti theologiai tanár töltik be. Mindketten évek óta foglalkoznak a Lexikon anyaggyűjtésével s e két nagynevű tudósunk neve biztossíték arra, hogy a könyv úgy tudományos, mint gyakorlati szempontból elsőrangút fog nyújtani. A Lexikon bolti árát kiadó 45— pengőben állapította meg, akik azonban a műre előjegyeznek, 35— pengőért, tíz havi részletre kapják. A Bibliai Lexikonról bő ismertetést bárkinek postafordulattal küld s a Lexikonra előjegyzéseket elfogad (pénz küldését egyelőre mellőzni kéri) *Sylvester Irodalmi és Nyomdai Intézet Rt.* Budapest VI., *Hermina-út 37. szám.*

Külföld

Római katolikus egyetempolitika. Igen sokatmondó s nekünk magyaroknak is nem egy szempontból közvetlen okulásunkra szolgáló nyilatkozatot tett a nyilvánosság előtt március hó elején egy dr. *Klein* nevű német római katolikus püspök a következőkben: „Mi német katolikusok nem adhatjuk ki és nem is fogjuk kiadni ezt a jelszót: Hagyjuk el a mai egyetemeket és alapítsunk katolikus egyetemeket. Hanem mi egészen világosan ezt a politikát fogjuk követni: Apoljuk a valódi tudományos életet a német katolikusok között és meghódítjuk a ma fennálló egyetemeket a Krisztus és az Egyház szelleme számára. Emellett aztán, és teljes összhangzásban evvel a politikával fölállítunk majd egy katolikus egyetemet is. Akárhogy vesszük is, nem örvendetes tünet az, hogy mi német katolikusok, akiknek szellemi elevensége és hűsége

a szentszéknek akkora vigasztalására szolgál, még nem tudunk odáig jutni, hogy egy katolikus egyetemet fölállítsunk“.

„**A németországi római katolikus diasporát** evangélikus vidéken a felszívódás erős veszélye fenyegeti“ -- állapítja meg a római katolikus Allgemeine Rundschau-ban dr. Kunze és mindjárt hozzáteszi, hogy ennek a veszedelemnek az elhárítására csupán egyetlen mód kínálkozik: *vissza kell hódítani az egész északkeleti Németországot a római egyháznak!* Nem tudjuk, melyik őszinteséget esodáljuk jobban: azt-é, amelyik a tényleges helyzet beismerésében, vagy pedig azt, amelyik a jövőre vonatkozó szándék bevallásában nyilvánul meg?

A lateráni konkordátum mézesheteiből: Svájci tudósítás szerint az Údv Hadseregét kitiltották Olaszországból. A hivatalos Osservatore Romano félreveri a harangot az Itáliát fenyegető „protestáns veszedelem“ miatt, amelyről egyébként annyit öszintén elismer, hogy a jelentkezésének és elmérgesedésének fő okai: „*egyfelől a hit eleven szükségérgzete, másfelől a tömegek növekvő és aggasztó gazdaságt insége*“. A liguriad tartomány püspökei közös pásztorlevélben óvják híveiket „a protestantizmus, a spiritizmus és a folyton terjedő nyilvános erkölcselenség“ hatásaitól. A genfi protestáns templomok falaira a napokban valamelyik éjtszaka kis plakátokat ragasztottak, amelyek a pápai címerrel voltak díszítve s szövegükben „Genf szabad népének örömet fejezték ki a pápa világi uralmának a helyreállítására fölött!“ Pedig azért mégis csak igaz marad a régi népbölcsesség: *in*em eszik a levest olyan forrón, ahogy főzik!

A német ifjúság s a „Nemzetek Szövetsége“. A porosz kultuszminiszter 1927-ben azon kívánságára ak adott kifejezést, miszerint szeretné ha a hatásköre alá eső intézetekben az ifjak közelebből megismerkednének a „Nemzetek Szövetsége“ céljaival s munkálataival. A béke érdekében munkáló asszonyok nemzetközi ligája pályázatot írt ki a berlini iskolás fiúk s leányok részére ezen címmel: „A fegyverek nélküli hősiesség. Hogy képzelem én el a béke hőjét“. A legjobb pályamunkák jutalmi között el ő helyen áll a különböző európai fővárosokban ingyenesen eltöltendő néhány hét.

Lelkészi látogatások. Egy lelkész a hívek látogatásának új módját eszelte ki. Nem akarja rábízni káplánjára a látogatások terhet, mert ez annyi volna, mint barátainak üdvözlésére, a velük való kézfogásra titkárt alkalmazni. De mégis olyan nagy a gyülekezet, hogy ő maga nem tudja meglátogatni minden hívét. A kérdést úgy oldotta meg, hogy a közellakó hívek közül 30—40-et egy helyre csoportosított, ott megismerkedett velük, megírgyalta ügyes-bajos dolgaikat s e megoldás mindenkinek tetszett. Betegség s megpróbáltatás esetén természetesen külön látogatást eszközölt.* (A „The Record of Christian Work“-ból a „Le Christianisme“ folyó évi. 11. számán át.)

* A kecskeméti egyházban már évek óta, a debreceniben pedig legújabbán szintén megvan a lelkeszi látogatásnak ez a tömegegyházban egyedül megvalósítható módszere. Szerk.

Halottaink

Baksy István szikszói lelkész április hó 3-án, élete 52-ik évében elhunyt. Gyülekezete tevékeny, munkás pásztorát veszítette el benne.

Madarassy László nagypeleskei földbirtokos, a nagybányai egyházmegye tanácsbírája életének 77-ik, boldog házasságának 55-ik évében április 1-én elhunyt.

Pap Szeréna, Medgyaszay Gyula kunmadarasi református lelkipásztor felesége hosszas szenvedés után ápr. 6-án este 9 órakor, életének 65-ik, boldog házasságának 39-ik esztendejében esendesen elhunyt. Áldott legyen emlékezetük!

Különfélék

A debreceni presbiterium elnöksége húsvétkor azzal a kéréssel fordult a gyülekezet tagjaihoz, hogy a háborúba elvitt harangok visszaszerzését segítsék elő. Hisszük, hogy a felhívás visszhangra talál és már a következő húsvét ünnepén minden debreceni templomban együtt hirdetik a visszatért harangok, a megmaradottakkal szent összhangban Krisztus dicsőséges feltámadását és Magyarország feltámadásának reménységét.

A Kossuth uccai egyházzrész Bibliaköre jól sikerült összejövetelt rendezett a Dóczy-intézet nagytermében. Bibliát magyarázott Madar Zoltán segédlelkész.

A Csapó uccai egyházzrészben, a Csapó uccai leányiskola termében április hó 7-én, délután 4 órakor körzeti lelkészlátogatás volt.

A Debreceni Református Tanítók Segélyegyesülete 25 éves fennállásának emlékére április hó 14-én, vasárnap délután 5 órakor a Kossuth uccai templomban jubiléris ünnepélyt rendez. Az ünnepélyen közének után Bibliát olvas és imádkozik Nagy Sándor segédlelkész. Énekel a református Tanítónéközpont-intézet énekkara, Tóth Lajos tanár vezetésével. Prédikál dr. Szász Imre monostorpályi lelkész. Énekel Ury Lajos tanító. Az egyesület fennállásáról megemlékezik Szabó István, az egyesület elnöke. Alkalmi költeményét felolvassa ifj. Jámbor Lajos. Énekel a Tanítói Vegyeskar Bodnár Lajos tanár vezetésével. Záró imádságot mond Uray Sándor lelkész. Adományokat a nemes célra köszönettel fogad az egyesület.

Lelkészi jubileum és ezüstmennyegző. Rendkívül kedves és bensőséges ünneplésben részesítette a hosszúpályi gyülekezet lelkipásztorát, Csighy Andort, abból az alkalomból, hogy az elmúlt vasárnapon ülte meg lelkeszi szolgálatainak és házasságának huszonötödik évfordulóját. Az ünnepélyes délelőtti istentiszteleten az ígét Uray Sándor lelkész hirdette, aki huszonöt évvel ezelőtt meg is eskette az ünneplő házaspárt. Istentisztelet után díszpresbiteri gyűlés volt, amelyen a hatóságok és más egyházak üdvözlése előtt Bernát István földbirtokos, az egyház főgondnoka üdvözölte a jubiléris lelkészt és adta át neki a hívek ajándékát, egy meglepően

szép palástot. Az ünnepélyen résztvett a falu apraja nagya; eljöttek a környékbeli előkelő református családok is, valamint a megyei és járási hatóságok képviselői is. A délutáni isentiszteleten Hegedüs Kálmán, a püspök úr káplánja predikált. Este a leventék fáklyásmenettel tisztelegtek az ünnepelt előtt, aki a sok oldalról jövő üdvözlőbeszédre, mindig változatosan és szívből jövő szavakkal válaszolt. Mi is Isten áldását kívánjuk az ünneplő párra.

A debreceni egyházi bércpalota egyik lakásáról sokat beszélnek most Debrecenben. Ezt a — mint mondják — 7 szobás lakást állítélag 3400 pengőért bérlő a Függetlenségi Kör. Úgy mondják, hogy az nincs arányban más lakásbérekkel és hogy ugyanezen lakásért az előző bérlő kötött lakásbér alapján is 3900 aranykoronát fizetett. Kifogásolják ezenfelül azt is, hogy ebben a helyiségben, tehát a Nagytemplom tözsomszedságában, italmérés van. Azt, hogy a lakásbér részrehajlással állapítottatott volna meg, nem hisszük. Olyan tekintélyes állású, előkelő gondolkodású és egyházunk érdekeit szívéükön viselő férfiak intézik a debreceni egyház gazdasági ügyeit, hogy az egyház megkárosításának lehetőségét fölteni sem szabad. Ebben a tekintetben kétségkívül megkapjuk a részletes adatokat feláró cáfolatot. Ellenben, ami az italmérés ügyét illeti, azt már semmiképen sem tartjuk rendénvalónak. Emlékezhettünk, hogy a mozinak a Kollégium mellett engedélyezése ellen súlyos kifogások emelkedtek, sőt ugyancsak súlyos kifogások voltak az ellen is, hogy egy szegény özvegy asszony a Nagytemplom és Kollégium közti emlékkert sarkára trafikbódét állíthasson. Azt hisszük, hogy amikor Debrecenben ügyis kelletténél sokkal több hely van szeszitalok fogyasztására, a Nagytemplom közvetlen szomszedságában italmérés engedélyezése ellen akkor is erélyesen állást kellett volna foglalni, ha az italmérés helyéül szolgáló épület nem a debreceni egyházé volna.

James Kelly glasgowi református lelkész, a vasárnapi iskolák világszövetségének európai elnöke, körútjában hazánkat meglátogatva, Debrecen is felkereste április 9-én id. Victor János kíséretében. James Kelly délután 3 órakor gyermekeknek, délután 5 órakor pedig a felnőtteknek tartott előadást a Kistemplomban.

Az Országos Statisztikai Hivatal kimutatása szerint Magyarország lakossága a múlt évben 78,103 lélekkel szaporodott. Ebből a természetes, tehát nem beköltözés következtében előálló szaporodás 72,849.

Az abaúji egyházmegye június hó 4-én tartja közgyűlését Szikszón.

Az onyngi gyülekezet lelkészi állásába március hó 24-én iktatta be dr. Vass Vince volt pápai theologiai tanárt Medgyaszay Vince mezőföldi esperes.

A Pataki Diákok Szövetsége április 9-én Budapesten összejövetelt tartott. Előadó volt: dr. Mitrovics Gyula egyetemi tanár, aki: A nagy pataki diák, Kazinczy Ferenc címmel tartott előadást.

A bibliafordító Károl Gáspár születése 400 éves évfordulója megünneplését előkészítő bizottság április hó 4-én tartotta első ülését Nagykárolyban. Az egész országra kiható emlékűnnepélyt szeptember hó első felére tervezi az előkészítő bizottság.

25 éves lelkészi jubileum. A szomódi református gyülekezet április hó 7-én ünnepelte lelkészenek Löke Károly esperesnek 25 éves lelkészi jubileumát.

A komáromi Református Jótékony Nőegylet április 7-én tea-estélyt rendezett. Előadó volt dr. Antal Géza püspök.

Nemes adomány. Tóth András gondnok és neje Csaplár Zsófia a győrszabadhegyi református iskola céljaira 500 négyszögöl telket adományoztak mintegy 6000 pengő értékben.

Új református leányegyesület alakult a győri egyházban, amely hetenként egyelőre egy összejövetelt tart.

A dunavecsei református egyház új egyemeletes polgári iskolát épített, melyben egy nagy gyülekezeti terem is lesz.

Iskolaigazgatók, tanárok, vallástanárok, cserkészparancsnokok, akik május és június hó folyamán a Balatonra iskolai és más egyéb kirándulásokat rendeznek, örömmel fognak értesülni arról, hogy a balatonszárszói ifjúsági táborban éjszakai szállást kaphatnak a villanyvilágítással és szalmazsákokkal felszerelt kényelmes barakkokban olcsó díjért. Mindennemű megkeresés 16 filléres válaszbélyeg mellékelésével e címre küldendő: Pap Géza lelkész, Soli Deo Gloria Szövetség, Budapest IX., Kálvin-tér 7., II. 15.

Nyug. tanító református képek terjesztésével szépen kereshet. Csekély óvadék megkivántatik. Levélcím: Auffenberg József, Rákosszentmihály.

Hivatalos értesítés.

A tisztántúli református egyházkerület püspökétől.

807—1929. sz.

Körlevél

minden rendű iskolák igazgatóihoz.

Schenk Jakab magyar királyi Madártani Intézet helyettes igazgatójának „Magyarországi Madarak Vándorútja” c. térképét ajánlom az iskolák részére leendő megszerzésre.

A térkép ára, a mintapéldány esomagolásában bérmentesített küldéssel, kettő pengő 50 fillér.

Debrecen, 1929. évi ápril hó 5.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Pályázat.

Orosi ref. iskolaszék pályázatot hirdet megüresedett kántortanítói állásra. Javadalom: lakás, kert; 26 magyar hold prima föld egy tagban; 250 P készpénz 37 értékegységben, többit állam fizeti.

100 pengőnyi stóla. Helyben: vonat, autobusz, villanyvilágítás. Nyíregyházától 6 km. Iskola 6 osztályú. Pályázhatnak okleveles orgonista tanítók. Kötelező lelkésznek belmissziói munkában segíteni. Orgonapróba Nyíregyházán, kitűzendő időben; meghívottaknak útiköltségét egyház fedezi. Határidő május 5. Kellően felszerelt kérvények Ref. Iskolaszék Oros-ra küldendők.

Pályázat.

Pályázatot hirdetünk az abádszalók-tiszaszalóki egyháznál megüresedett II. tanítói állásra. Fizetés törvényes, lakás természetben. Kötelesség: a presbitérium által reábizott osztályok vezetése, kántor helyettesítése, missziói munkában segédkezés. Orgonázni és énekelni tudó férfitanítók pályázhatnak. Orgonaprobán saját költségen megjelenés kívánatos. Pályázatok április 20-án délig küldendők: Szalóki ref. lelkészi hivatal, Abádszalók címre.

Presbitérium.

A szerkesztésért és kladásért felelős a laptulajdonos:
Dr. KUN BÉLA.

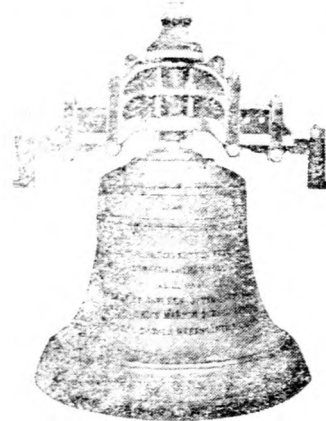
Magyarország aranykoszorús mestere

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harang- és ércöntőde, harangfelszerelés és haranglábgyár

BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-U. 77. SZ.

Telefon: Lipót 913-53. sz.

A törökszentmiklósi református egyház részére készült 1770 kgr.-mos harang.

Az 1900. évi párisi világi kiállításon díszoklevéllel, 1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel, az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormánydíszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székesfehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításokon nagy aranyéremmel kitüntetve.

Költségvetéssel díjmentesen szolgál.

Előnyös fizetési feltételek. Számos egyházi elismerőlevél.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése

Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

*

Kitűnő fűtőképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.

Magyar gyártmányú zománc-edények, zsir-bődönők, disznóölő-kések, husvágó-gépek.

Telefon 6. és 15-48.

Legkisebb új énekeskönyvek

Legfinomabb bibliapapíron nyomva, igen finom és rendkívül izléses bőrkötésben **11×8 cm. nagyságban.**

	Pengő
Legfinomabb barna bőrkötésben, közepén csinos arany-kehellyel, valódi aranymetsszéssel, dobozban	14.-
Fekete, kigyópréslésű bőrben, fenti kivitelben	14.-
„ bőr, kockázott selyemprésléssel, fenti kivitelben	14.-
Sötétkék bőr, csikos selyemprésléssel, fenti kivitelben	14.-
Szürke bagaria bőrben, az alsó balsarokban aranykalász-, szőlőfűrt-disszel, fent a jobb sarokban csinos aranykehellyel, valódi aranymetsszéssel, dobozban	14.-
Fekete bagariabőr, fenti minőségben	14.-
Meggyszínű ecrossébőr, fent csinos aranykehellyel, lent igen művészi arany-szalag díszítéssel, valódi aranymetsszéssel, dobozban	14.-
Sárgaszínű ecrossébőr, fenti kivitelben	14.-
Sötétlila ecrossébőr, fenti kivitelben	14.-
Sötétbarna ecrossébőr, fenti kivitelben	14.-
Sötétöld ecrossébőr, fenti kivitelben	14.-
Szürke ecrossébőr, fenti kivitelben	14.-
Világosbarna ecrossébőr, fenti kivitelben	14.-
Sötétszürke, divatos batikolt bőrben, közepén igen csinos aranykehellyel, valódi aranymetsszéssel, dobozban	14.-
Sötétszürke bőr, fenti minőségben és kivitelben	14.-
Sötétöld bőr, fenti minőségben és kivitelben	14.-
Világosdrapp kigyóbőr, rendkívül izléses és csinos kivitelben, közepén csinos aranykehellyel, valódi aranymetsszéssel, dobozban	14.-
Sötétdrapp kigyóbőr, fenti kivitelben	14.-
Szürke krokodilbőr, közepén csinos aranykehellyel, valódi aranymetsszéssel, dobozban	14.-
Sötétbarna krokodilbőr, fenti kivitelben	14.-
Fekete, valódi fokabőr, igen finom hajlítható fedélben, minden dísz- és kehely nélkül, valódi aranymetsszéssel	14.-
Sötétbarna, valódi fokabőr, fenti kivitelben	14.-
Sötétbordó, valódi fokabőr, fenti kivitelben	14.-

Konfirmációi ajándékul.

Dr. Erdős Károly: Az én vallásom	—56
Uray Sándor: Konfirmációi emlékkönyv	2.-
Konfirmációi emléklap, aranyozott, ötszínű nyomással	—18
Konfirmációi emléklap, kékszínű nyomással	—12
Konfirmációi emléklap, két-zínű, kis alak	—04
Nagy István: Konfirmációi káté	—20
Halmy János: Konfirmációi káté	1.-
Soltész János: Konfirmációi káté	—40

Kaphatók és megrendelhetők a

„MÉLIUSZ“

KÖNYVKERESKEDÉS

DEBRECEN,

Ferenc József-ut 26. sz. Telefon 2-70.

Debreczen város és a Tiszántúli ref. egyházker. könyvnyomda-vállalata.